

Franz Liszt a jeho miesto v európskej hudobnej kultúre / Franz Liszt und seine Bedeutung in der europäischen Musikkultur. Medzinárodná muzikologická konferencia pri príležitosti 200. výročia narodenia a 125. výročia úmrtia Franza Liszta, Bratislava 17. – 19. mája 2011

V dňoch 17. – 19. mája 2011 sa v Múzeu Jána Cikkeru v Bratislave uskutočnila muzikologická konferencia na tému *Franz Liszt a jeho miesto v európskej hudobnej kultúre*. Podujatie s bohatou medzinárodnou účasťou, venované dvojstoročnici narodenia jednej z najimpozantnejších osobností neskorého hudobného romantizmu, sa konalo v organizačnej gescii Ústavu hudobnej vedy SAV s finančným príspevkom Ministerstva kultúry SR a v spolupráci s ďalšími domácimi i zahraničnými kultúrnymi inštitúciami. Franz Liszt, rodák z oblasti, ktorá má výsostné znaky nášho podunajského regiónu a je autentickým nositeľom jeho génia loci, si v dejinách hudby získal miesto ako novátorský tvorca, vyhľadávaný pedagóg klavíra, mentor, podporovateľ, ba dokonca dobrodinec mnohých európskych tvorcov (napríklad Smetanu či Griega) a v neposlednom rade ako múdry a rozhladený glosátor kultúrneho a spoločenského diania svojej doby. Ak k týmto charakteristikám priradíme aj skladateľov pôžitkárskeho životného štýlu v mladosti, jeho slabosť pre nežné pohlavie, mondénne predvádzanie sa v parížskych salónoch, cestovateľskú vášeň a kozmopolitné vnímanie sveta, teda vlastnosti, ktoré v závere Lisztovho života prekvapujúco vyústili do hlbokého pokory prijatím duchovnej služby nižšieho rádového svätenia, máme pred sebou priam renesančne rozdychtenú umeleckú osobnosť, ďaleko presahujúcu dobový dejinový rámec. Osobnostný zjav takýchto rozmerov prináša zakaždým dostatok tém a podnetov na diskurz či výmenu názorov v rámci odbornej konferencie, kde cenné príspevky predniesli významní predstavitelia domácej i zahraničnej muzikológie, najmä vedci z nemeckej jazykovej oblasti. Ladislav Kačič zo Slavistického ústavu SAV zaujímavo priblížil

účastníkom vývoj Lisztovho vzťahu k rádu františkánov. Príspevok Wolfganga Dömlinga (sám sa na sympóziu zo zdravotných dôvodov nezúčastnil) sa zaoberal niektorými aspektmi kompozičných poetík Liszta a Schuberta. O estetike Lisztovej piesňovej tvorby a o melodrame v 19. storočí hovorila Ivana Rentsch z Hudobnovedného inštitútu Zürišskej univerzity, kým Vincent Arlettaz zo švajčiarskeho dištriktu Fully sa zamerával na objasnenie zmien pri koncipovaní jednotlivých verzii Lisztových ťažiskových orchestrálnych diel. Muzikológ Péter Halász z Ústavu hudobnej vedy Maďarskej akadémie vied v Budapešti detailne referoval o vývinových peripetiách klavírneho cyklu *Roky putovania*. Arne Stollberg z Hudobnovedného inštitútu Bernskej univerzity (inak pracoviska, ktoré si získalo renomé vďaka pôsobeniu legendárneho muzikológa Ernsta Kurtha) podrobil analýze hudobnú reč Wagnera a Liszta najmä z hľadiska netradičných štruktúrnych postupov. Štyri nasledujúce príspevky pochádzali z pera domácich muzikologičiek: Jana Lengová, dôverná znalkyňa lisztovskej problematiky, zasvätené hovorila o Lisztovom vzťahu k Slovensku, osobitne o skladateľových návštevách Bratislavy. Markéta Štefková, pracovníčka Ústavu hudobnej vedy SAV a Katedry teórie hudby HTF VŠMU a Eva Ferková, vedúca Katedry teórie hudby HTF VŠMU, si zvolili komparatívne témy: Štefková referovala o význame Hummelovej klavírnej *Fantázie Es dur*, op. 18 pre Lisztovu tvorbu, Ferková porovnávala tektonickú funkciu chromatismu v dielach Liszta a Chopina. Riaditeľka Ústavu hudobnej vedy SAV Hana Urbancová zaujímavo spracovala problematiku uhorského štýlu v dielach Liszta, Brahmsa a Schmidta. Helmut Loos, ordinárius Hudobnovedného inštitútu

Lipskej univerzity, známy svojimi objavnými publikáciami o Schumannovi, venoval svoju pozornosť Lisztovej duchovnej tvorbe a na jej príklade objasnil pozadie tzv. kultúrneho boja v nemeckej oblasti v druhej polovici 19. storočia. Epistolárnu problematiku zastupovala Lisbeth Suhrcke z univerzity v Oldenburgu, ktorá predstavila Mariu Lipsius ako autorku Lisztovej biografie a vydavateľku skladateľových listov. Jedným z najzaujímavejších príspevkov bola nesporne úvaha Gerharda Winklera, riaditeľa Zemského múzea v Eisenstadte, o narušenom vzťahu Franza Liszta a viedenskej hudobnej kultúry (vo svojom texte použil pre nás objavnú, avšak presnú charakteristiku etnicity Liszta ako „po nemecky hovoriaceho Maďara“). Mark Kroll z Bostonskej univerzity porovnával Lisztovu a Hummelovu klavírnu transkripciu Beethovenových symfónií. Teoretickú časť konferencie zavŕšil referát Niny Noeske z Hudobnej a divadelnej akadémie v Hannoveri o Lisztovi ako o celebritu showbiznisu („Liszt medzi umením, gýčom

a popkultúrou“). Podujatie spestrili tri hudobné vystúpenia: suverénny Ladislav Fančovič najprv predniesol výber z Lisztových klavírnych transkripcií piesní Franza Schuberta, neskôr zasa Lisztov prepis Hummelovho *Septeta*, op. 74. Osobitnú pozornosť odborníkov i širokého publika vyvolal koncertný projekt Cigánskych diablov s rakúskym klaviristom Paulom Guldom, v ktorom netradične interpretovali známe Lisztove skladby.

Záverom treba vyzdvihnúť organizačný prínos dámy, bez ktorej by sa toto hodnotné podujatie sotva uskutočnilo na želanej úrovni: Doc. Martéta Štefková všetko z pozadia nenápadným spôsobom „režirovala“, bravúrne riešila nepredvídané situácie a stihala sa aj aktívne zúčastňovať na teoretických blokoch. Aj jej zásluhou si konferencia uchovala reprezentatívnu úroveň, bez toho, aby sklzla do pseudoodbornej problematiky, typickej pre istú časť domácej muzikologickej spisby.

Ivan Marton

Edvard Grieg a Dánsko / Edvard Grieg and Denmark. Medzinárodná muzikologická konferencia, Kodaň 11. – 13. augusta 2011

Konferencie tematicky zamerané na život a dielo velikána škandinávskej hudby organizuje Medzinárodná Griegova spoločnosť (The International Grieg Society – IGS) pravidelne od roku 2000 (Bergen/N 2000, Münster/D 2002, Rím/I 2004, Bergen/N 2007, Berlín/D 2009). IGS so sídlom v Nórsku združuje desiatky hudobníkov a hudobných vedcov z celého sveta. Cieľom IGS je prispievať k povedomiu o hudbe Edvarda Griega a na základe jej interpretácie na vysokej úrovni napomáhať poznaniu a porozumeniu a všeobecnú prístupnosť hudby Edvarda Griega pre interpretov, vedcov, učiteľov, edukátorov a široké vrstvy publika.

V roku 2011 organizátori sústredili pozornosť na Griegov vzťah k Dánsku. Grieg, ktorý od čias štúdií v Lipsku 1858 – 1862 trpel následkami tuberkulózneho ochorenia, sa v krutých zimných časoch opakovane musel uchýliť zo svojho „sídla“ – vily, ktorú

si postavil na jednom z fjordov v najkrajšej štvrti Bergenu Paradis –, do prívetivejšieho kodaňského podnebia. V škandinávskej kultúrnej metropole našiel svoj druhý domov. Dán Niels Gade bol Griegovi vzorom, pokiaľ ide o vytvorenie charakteristickej idiomatiky škandinávskej umeleckej hudby na báze využitia prvkov ľudovej hudby.

Konferencia sa uskutočnila v lukratívnych priestoroch Schæffergården Congress Centre v Gentofte na okraji Kodane v prekrásnom prostredí plnom zelene. Odznelo 20 referátov účastníkov z USA, Nórska, Nemecka, Anglicka, Holandska, Fínska, Dánska, Švédska, Poľska, Maďarska, Japonska, Ruska, Grécka a Slovenska; popri renomovaných reprezentantoch svetových univerzít a vysokých hudobných škôl významne zastúpená bola aj mladá generácia muzikológov. Vzhľadom na to, že som nebola prítomná na úplnom začiatku a konci podujatia, tematické zameranie konferencie nemôžem priblížiť cel-